

NAMN ATT MINNAS

CARL HENRIK HERMANSSON

Vårriksdagens remissdebatt — av en spefågel karakteriserad med orden "sällan har så många sagt så litet om så mycket" — kunde dock bjuda på två iakttagelser av intresse. Den ena var att de s. k. mittenpartiernas ledare klart demonstrerade sitt bristande intresse för borgerlig samling, därmed jämnade vägen för en socialdemokratisk triumf även vid 1964 års andrakammarval. Den andra var att socialdemokraterna, inte minst statsministern, ådagalade en tydlig irritation, för att inte säga nervositet, inför den nye kommunistledarens framträdande.

Efter en delvis dramatisk partikongress, som slutade med det unga gardets eftertryckliga seger över det gamla, valdes kort före remissdebatten C. H. Hermansson till Hilding Hagbergs efterträdare som kommunistisk partiledare. Han visade sig vara väl förberedd för sin uppgift. Såväl vid kongressen som vid en efterföljande internordisk estraddebatt utsänd i radio-TV och i remissdebatten framträdde han som talesman för vad man med en *contradictio in adjecto* skulle kunna kalla en nationalkommunistisk åskådning.

De vänstersocialistiska riktningarnas framgångar på många håll i Europa har uppenbarligen inte lämnat C. H. Hermansson någon ro. Han ser sig själv som en kombination av Tito och Aksel Larsen. Han vill visserligen fortsätta att kalla sig kommunist, men vill samtidigt påstå att han är demokrat och hävda att han står självständig

gentemot Moskva och sätter Sveriges intressen i första rummet. Han har t. o. m. varit oblyg nog att förklara att proletariats diktatur är en förädlad form av demokrati, eftersom den innebär att tjänstemän och arbetare — lägg märke till ordningsföljden! — får ett avgörande inflytande över landets styrelse.

Med dessa stryktäcka demagogiska knep, med sina appeller om solidaritet inom arbetarrörelsen i och för kamp mot kärnvapen, storfinansen etc. hoppas Hermansson på en gång kunna behålla den gamla kommunistiska stamtruppen och göra väsentliga vinster inom socialdemokratins mot ledningen oppositionella vänsterflygel. Någon har slående riktigt påpekat att motsättningarna inom socialdemokratin är väl så stora, om inte större, än motsättningarna mellan de borgerliga partierna. Av dessa motsättningar inom socialdemokratin vill Hermansson nu slå mynt. Han satsar på människors korta minne. Han satsar på att folk hunnit glömma den stalinistiska terroren, som Hermansson själv aldrig tagit avstånd från förrän Krusjtjev lät förstå att det var *comme il faut*. Han satsar på att folk glömt överfallet på Finland, förslavandet av Östeuropa, blodbadet i Ungern, muren i Berlin, Wallenberg- och Wennerströmaffärerna. Han satsar på att folk inte längre tänker på att Sveriges kommunistiska parti inte är ett nationellt parti utan en filial av det ryska kommunistiska partiet, en besoldad agentur för främ-

mande makt, på det politiska området att jämföra med Wennerström på det militära. Och det verkar som om han satsat rätt. Socialdemokraternas reaktion under remissdebatten, och de 31 frondörernas avfall från försvarsöverenskommelsen, kan bara tolkas som fruktan för en kommunistisk inbrytning i socialdemokratins vänstra flank.

Vem är då denne Hermansson, som på nytt — det erkännandet måste man ge honom — gjort kommunistiska partiet till en faktor att räkna med i svensk politik. Han är 46 år gammal, med andra ord Sveriges yngste partiledare, redan det en attraktion i ett land vars politiska liv alltmer präglas av förgubbning. Han är född i Bollnäs och uppvuxen i Sundsvall, där han tog studenten 1936. Fadern var handelsresande. Den nybakade studenten for till Stockholm för att läsa statskunskap. Han hörde till dem, som man lade märke till på Tingstens proseminarier. Han såg ut — och gör alltjämt — som Putte i Blåbärsskogen med rosor på kinden och solsken i blick, men han drev sina kamrater till

förtvivlan och sin lärare till förbittring genom sin marxistiska renlärighet. Denne yngling, som verkade tagen från plögen eller skogen, tröttnade aldrig på att idissla den marxistiska dogmatiken. Men Tingsten, som ehuru alltjämt socialdemokrat dock för länge sedan genomskådat marxismens absurda pretentioner på vetenskaplighet, tröttnade nästan lika snart som resten av auditoriet. Fastän klart intelligent blev den nitiske clartéisten Hermansson på detta sätt något av en proseminariernas *club-bore*. Han var, i ungdomligt oförstånd, än så länge uppenbart övertygad om riktigheten av sina åsikter.

År 1940 tog han en pol. mag. och nästa år — då alla socialister med någon anständighet i kroppen lämnat Clarté — tog han steget fullt ut och anslöt sig till kommunistiska partiet. Han ägnade sig åt journalistik i partipressen och specialiserade sig på ekonomiska frågor: för säkerhets skull har han givit ut några böcker om "Monopol och storfinans" och dylikt, i och för sig oläsbart, men meriteran-

de för en karriär i hr Hagbergs parti. Han kom snart och inte utan skäl att betraktas som den piggaste av kommunismens *bright boys* och under den smekmånad som rådde mellan socialdemokrati och kommunism efter kriget fick han t. o. m. tack vare Wigforss' benägna beskydd sitta med i ett par skattekommittéer. År 1948 blev han redaktionschef i Ny Dag, år 1950 chef för Arbetarkulturs förlag och när den gamle skojaren Gustav Johansson förra året drog sig tillbaka blev han dennes efterträdare som chefredaktör för Ny Dag och riksdagsman i andra kammaren. Som medlem av Nya kammaren i TV — ett uppdrag som han fått lämna i och med att han blivit partiledare — har han gjort sig känd för en större allmänhet.

Hemske Herman, röde Herman, rike Herman (han är gift med en kommunistisk kapitalistdotter från Göteborg) — smeknamnen är många — har i en

socialdemokratisk tidning karakteriserats som en intelligent cyniker. Beskrivningen förefaller onödigt utförlig; ingen intelligent person kan i dag gärna vara ledare för Sveriges kommunistiska parti utan att vara cyniker. Med sin kombination av intelligens och cynism, framgångsrikt camouflerad bakom en troskyldig, blåklintsblå blick har Carl-Henrik Hermansson goda förutsättningar att gå långt på den bana han valt. Till skillnad från den borgerliga samlingens sabotörer, hrr Hedlund och Ohlin, kan han komma att utgöra en verklig fara för socialdemokratin. Men inte ens den omständigheten att han redan visat sig i stånd att ge hr Erlander huvudvärk, kan göra honom mera acceptabel för en högerman. Hr Hermansson som nationalist är inte ett mera uppbyggligt skådespel än hr Hagberg som stalinist, snarare tvärtom.

G. U.